

1 (Sem-3) SAN

2024

SANSKRIT

Paper : SAN0300104

(Nationalism in Sanskrit)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

Answer either in Sanskrit or English (For Major)

Answer either in Sanskrit or English or
Assamese (For Minor)

UNIT—I

(Indian Concept of Nation)

(राष्ट्रविषयिकी भारतीयधारणा)

(Marks : 15 / अङ्काः —15)

1. Answer the following questions briefly : 1×4=4

अधस्तनानां प्रश्नानां लघूत्तराणि देयानि—

(a) What is the ancient historical name of
Bhāratavarṣa?

भारतवर्षस्य प्राचीन-ऐतिहासिकं नाम किमस्ति?

(Turn Over)

A25/250

(2)

- (b) In ancient India, the term 'Rāṣṭra' was more connected with spiritual unity.

(Write True or False)

प्राचीनभारते 'राष्ट्रम्' इति पदम् आध्यात्मिकैक्येन सह अधिकं संयुक्तमासीत्।

(शुद्धम् अशुद्धं वा लिखतु)

- (c) The earliest use of the term 'Rāṣṭram' is found in _____.

(Fill in the blank)

_____ राष्ट्रपदस्य प्राचीनतमः व्यवहारः प्राप्यते।

(रिक्तस्थानं पूरयत)

- (d) In which Sūkta of the Rgveda the expression "अहं राष्ट्री संगमनी वसूनाम् ..." is found?

ऋग्वेदगते कस्मिन् सूक्ते "अहं राष्ट्री संगमनी वसूनाम् ..." इत्यादिवचनं प्राप्यते?

2. Write short notes on any three of the following :

2×3=6

अथस्तनेषु पदत्रयस्य विषये संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया—

राष्ट्र ; सप्तसिन्धु ; क्षत्रिय ; जनपद ; पुरुराज।

A25/250

(Continued)

(3)

3. (a) Write a note on the Vedic concept of Rāṣṭra.

5

राष्ट्रसन्दर्भे वैदिकधारणामवलम्ब्य टिप्पणी एका लेखनीया।

Or / अथवा

- (b) Explain how the concept of Rāṣṭra has been projected in the works of Kālidāsa.

कालिदासकाव्येषु राष्ट्रधारणा कथं प्रतिफलिता वर्तते तद्विषये आलोच्यताम्।

UNIT—II

(National Symbols and their Significance)

(जातीयं चिह्नजातं तद्गतमहत्त्वं च)

(Marks : 15 / अङ्काः —15)

4. Explain the significance of the following (any three) : 5×3=15

अधोलिखितेषु पदत्रयस्य माहात्म्यम् आलोच्यताम्—

अशोकचक्रम् ; वन्देमातरम् ; पद्मम् ; शकाब्दः ;
जातीयध्वजगतश्वेतवर्णः ; मयूरः।

A25/250

(Turn Over)

(4)

UNIT—III

(Concept of Bhāratavarṣa)

(भारतवर्षस्य अवधारणम्)

(Marks : 10 / अङ्काः :—10)

5. Answer any one of the following : 10

अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं देयम्—

(a) Discuss the various features of the concept of Bhāratavarṣa as described in the Vedic sources.

वैदिकसाहित्ये प्रतिफलितां भारतवर्षायाः धारणामवलम्ब्य तद्वैदिकसाहित्ये आलोच्यताम्।

(b) Write a note on the concept of Bhāratavarṣa as it is reflected in the Rāmāyaṇa.

रामायणे निर्दिष्टां भारतवर्षधारणामाधारीकृत्य एका टिप्पणी विरचनीया।

A25/250

(Continued)

(5)

UNIT—IV

(Ancient Indian Administrative System)

(प्राचीनभारतीयप्रशासनिकव्यवस्था)

(Marks : 20 / अङ्काः :—20)

6. Answer the following in brief : 1×4=4

अधस्तनानां लघूत्तराणि देयानि—

(a) In which Chapter of the *Manusmṛiti*, the topic of the divine origin of king is told?

मनुसंहितायाः कस्मिन् अध्याये राज्ञः ऐश्वर्यकोत्पत्तिविषये उल्लेखोऽस्ति?

(b) How many Parvans are there in the *Mahābhārata*?

महाभारते पर्वसंख्या कतिसंख्यका?

(c) Kautilya's *Arthasāstra* is the first *Arthasāstra* in Sanskrit literature.

(Write True or False)

कौटिलीयार्थशास्त्रं संस्कृतसाहित्यस्य प्रथमम् अर्थशास्त्रं वर्तते।

(शुद्धम् अशुद्धं वा लिखतु)

A25/250

(Turn Over)

(6)

- (d) What is the second गुण in the set of six Gunas connected to royal administration of ancient India?

प्राचीनभारतस्य राज्यप्रशासनविषयकषाड्गुण्यसन्दर्भे द्वितीयः गुणः कः भवति?

7. Write short notes on any three of the following :

2×3=6

अधस्तनेषु पदत्रयं गृहीत्वा संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया—

सन्धि ; दण्ड ; विजिगीषु ; मित्रामित्र ; आसन।

8. Answer any one of the following questions : 10

अधोलिखितेषु एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लेखनीयम्—

- (a) Explain Saptāṅga theory as per ancient Indian sources.

प्राचीनभारतीयशास्त्रानुसारं सप्ताङ्गतत्त्वम् आलोचनीयम्।

- (b) Discuss the theory of the 'divine origin of king' as per the *Manusamhitā*.

मनुसंहितानुसारं 'राज्ञः ऐश्वर्यकोत्पत्तिः' इति विषये आलोच्यताम्।

A25/250

(Continued)

(7)

- (c) Write a note on the importance of the *Arthaśāstra* in the field of ancient Indian administration policy.

प्राचीनभारतीयप्रशासनिकक्षेत्रसन्दर्भनिष्ठम् अर्थशास्त्रमाहात्म्यम् अवलम्ब्य एका टिप्पणी लेखनीया।

***

A25—2000/250

1 (Sem-3) SAN